

Standpunt vanuit de agro-ecologische beweging over het wetsvoorstel voor nieuwe gentechnieken van de Europese Commissie

De Europese Commissie wil voor “New Genome Techniques” (NGTs) een specifieke procedure invoeren voor het reguleren van nieuwe gentechnieken, zodat deze uit de geldende GGO wetgeving vallen. Dit is in tegenspraak met de [uitspraak](#) uit 2018 van het Europese Hof van Justitie. Het voorliggende wetsvoorstel, met een verregaande deregulering van NGT's, **respecteert het voorzorgsbeginsel niet** en houdt **risico's** in voor mens en milieu. Bovendien komt de **keuzevrijheid onder druk** om GGO-vrij te werken en te eten en dreigt privatisering de **toegang tot genetische biodiversiteit** te fnuiken.

We vragen om **prioriteit te geven aan een brede transitie** van het landbouw- en voedingssysteem met **stysteemgerichte oplossingen** zoals biologische en agro-ecologische landbouw. De verregaande **deregulatie van NGT's dreigt een rem te zetten** op deze noodzakelijke, bredere transitie.

1. Robuuste wetenschappelijke onderbouwing ontbreekt

De wetenschappelijke onderbouw van de voorliggende wetgeving schiet tekort. Een transparante risico-analyse moet zowel de milieu- en natuureffecten als de gezondheidsrisico's én socio-economische gevolgen dekken. Daarbij moet deze zich niet enkel toespitsen op de gebruikte techniek, maar ook op het type van kenmerken die bekomen worden in het gewas. Als bijvoorbeeld slechts één eigenschap verandert maar deze eigenschap maakt van het gewas een overheersende plant in naburige natuur, is het heel belangrijk op die eigenschap te focussen in een risicoanalyse. Dit wordt nu afgedaan als onnodig. Hetzelfde geldt voor mogelijke gezondheidsrisico's voor de mens.

- Het wetsvoorstel maakt een **onderscheid tussen NGT1 en NGT2 gewassen**. Volgens de Europese Commissie vallen NGT's tot 20 genetische wijzigingen, onder categorie NGT1. De NGT1 gewassen zouden volgens de Commissie ook via natuurlijke mutatie of met conventionele veredelingstechnieken kunnen verkregen worden. De opsplitsing in categorie NGT 1 en 2 is wetenschappelijk niet gestaafd en daardoor bijzonder arbitrair. Het wetsvoorstel omvat voor categorie NGT 1 een verregaande deregulering zonder verplichte labelling en tracering doorheen de keten. Wetenschappelijk is het duidelijk dat één of 20 wijzigingen, of een veelvoud daarvan, niet rechtstreeks in verhouding staat met de mate

van verandering in de planteigenschappen¹. Bovendien komt een NGT categorie 1 organisme ongetraceerd weer in de genenpool terecht volgens voorliggend wetsvoorstel en kan een verdere wijziging hierop verder bouwen. **De grens van 20 wijzigingen is geen correcte, wetenschappelijk onderbouwde basis om verregaande deregulering van NGT's toe te staan.**

- Bij het gebruik van de nieuwe gentechnieken kunnen onbedoelde [neveneffecten](#) optreden. Zo kunnen vitale eigenschappen van planten veranderen, of kan de interactie van de plant met het ecosysteem wijzigen. Ook de nutriëntensamenstelling of toxiciteit van gewassen kan (onbedoeld) wijzigen. Onderzoekers geven aan dat men nog werkt aan de off-target effect detectie en verbetering van de precisie. Momenteel is er [te weinig onafhankelijk onderzoek](#) naar deze mogelijke “off target” effecten. Toch gaat de **Europese Commissie** ervan uit dat de introductie van de meeste nieuwe GGO's veilig zou zijn. Ze veronderstelt dat er een uitselctering van eventueel negatieve effecten zal gebeuren door veredelaars- iets wat niet a priori aan te nemen is. Hiermee gooit ze het **voorzorgsprincipe overboord**.

We vragen om het voorzorgsprincipe te honoreren en alle NGT's te beschouwen als GGO. Tot op vandaag ontbreekt de noodzakelijke wetenschappelijke onderbouw om NGT's verregaand te dereguleren.

2. Recht op toegang tot genetisch materiaal.

Het toelaten van NGT's maakt het **onmogelijk om in te zetten op biodiversiteit als krachtige tool** om een **veerkrachtig en weerbaar landbouwsysteem** te bekomen. Met biodiversiteit wordt hier een diversiteit aan eigenschappen, rassen en gewassen bedoeld die door de landbouwsector zelf kunnen gereproduceerd worden. Doel daarbij is dat de boer duurzaam aan de slag gaat met zijn gewassen, die zich aanpassen aan de sterk wisselende klimaatomstandigheden doorheen de jaren en aldus duurzaam evolueren.

Gewassen die tot stand komen met NGT technieken zijn **patenteerbaar**. Daarbij gaat het vaak om **natuurlijke eigenschappen die ook met klassieke veredeling** verkregen kunnen worden. Het gebruik van deze technieken zal daarom leiden tot het **privatiseren van genetisch materiaal** en tot verdere **monopolievorming** van ons voedselsysteem door grote bedrijven. Dit zal de toegang tot genetische diversiteit beperken tot onmogelijk maken voor kleine veredelaars en boeren. Dit geldt zowel hier als in het globale zuiden, en zowel voor wie gangbaar als voor wie biologisch werkt. Meer nog, met het toelaten van NGT's leveren we de sleutels van ons voedselsysteem in bij enkele **agro-industriële multinationals** die met patenten hun verdienmodel zeker willen stellen.

We vragen om de impact van patenten op de rechten van de boeren en de toegang tot zaden mee te nemen in een impactanalyse. Deze maakt op heden geen deel uit van het wetsvoorstel en moet gebeuren alvorens men deregulering op de rails zet.

---

¹ https://www.testbiotech.org/sites/default/files/Testbiotech_Background_NGT_Regulation_final_0.pdf

3. Recht op keuzevrijheid niet gegarandeerd

Het voorstel van de Europese Commissie stelt dat biologische producten vrij moeten zijn van nieuwe gentechnieken— dat is terecht, en gebeurt ook op blijvende vraag van de biologische sector². Genetische manipulatie, met ingrijpen tot op het niveau van het DNA van de plant, is immers niet in lijn met de waarden van biologische landbouw. Het is cruciaal dat producenten, maar ook consumenten, de **keuzevrijheid behouden om NGT vrij te werken en te eten**. Het voorstel voorziet echter **geen verplichte labeling of tracering** van NGT 1 doorheen de keten. Dit legt de bewijslast volledig bij de biologische sector en maakt het bijzonder moeilijk voor de sector om aan te tonen dat ze NGT vrij werkt. Door het **gebrek aan coëxistentiemaatregelen** zal het voor bioboeren die GGO vrij willen telen ook zeer **moeilijk zijn om besmetting te voorkomen** en hun velden NGT vrij te houden. Reeds goedgekeurde NGT zullen gaan behoren tot het algemeen natuurlijk geacht genoom. Dit kan het consumentenvertrouwen en dus de vraag aantasten, nochtans een driver voor de belangrijke doelstelling binnen de Green Deal om het aandeel biologische landbouw te verhogen naar 25% tegen 2030.

De informatie aan de consument dient zo transparant mogelijk te zijn en dit kan slechts door het voorzien van een opvolg- en informatiesysteem in de keten. Dit is de verantwoordelijkheid van de Europese Commissie, wiens opdracht specifiek is om een hoog beschermingsniveau van de consument/ consumentenrechten te vrijwaren. De keuzevrijheid van de consument om GGO-vrij en/of bio te eten hangt hier nauw mee samen.

4. Een soepele benadering van GGO in Europa dreigt de conventionele agrosector elders ter wereld te versterken

Ook vanuit **globaal perspectief is het van belang dat Europa een voortrekkersrol** blijft spelen in het strenge reguleren van GGO's. Het IPES Food Panel³ waarschuwt voor de groeiende greep van de agro-industrie op de voedselsystemen wereldwijd. Eén veel gebruikt argument vóór GGO's is dat ze essentieel zijn bij de strijd tegen honger in het globale zuiden. Zo werd de "gouden rijst" in de jaren '90 gelanceerd als vlaggenschip voor de gentechnologie, maar leverde [vooralnog geen grootschalige spectaculaire resultaten op](#). Verrijken van gewassen met micronutriënten is een dure, tijdrovende en inefficiënte methode om honger en ondervoeding te bestrijden. De gouden rijst kreeg af te rekenen met georganiseerd verzet van [rijsttelers](#) die de duizenden lokale variëteiten aan rijst van kleinschalige en inheemse boeren willen behoeden voor contaminatie en patentering. Bovendien wordt **voorbijgegaan aan de systemische oorzaken** van ondervoeding, namelijk de eenzijdige focus op de teelt van basisgranen ten koste van een diversiteit aan voedingsgewassen en een gebrekkige toegang tot productiemiddelen, opslag en vermarkting van de oogst. **Een holistische agro-ecologische benadering kiest niet voor het bestrijden van symptomen** zoals vitaminegebrek,

---

² Zoals ook aangekaart in een [resolutie](#) door [IFOAM](#), de Europese koepel van de biologische voedsel- en landbouw

³ IPES Food | BRIEFING | Who's tipping the scales? (z.d.). <http://www.ipes-food.org/pages/tippingthescales>

maar bekijkt hoe een eenzijdig dieet op basis van rijst (een gevolg van de eerste groene revolutie) aangevuld kan worden met lokaal beschikbare gewassen, die patentvrij zijn en aangepast aan de lokale cultuur en omstandigheden.

5. GGO's dreigen rem te zetten op nodige agro-ecologische transitie in Vlaanderen

Prioriteit blijft om te focussen op een **brede transitie van het landbouw- en voedingssysteem**. **GGO's of NGT's zijn daarbij géén noodzakelijk element, integendeel**. De verregaande deregulatie van deze technieken, dreigt een rem te zetten op de noodzakelijke, bredere transitie van het hele voedselsysteem. Het kan de motivatie van ketenpartners wegnemen om aan integrale oplossingen te werken, en anderzijds kan het een drain van onderzoeks- en investeringsbudgetten voor landbouw betekenen naar dit thema. Dat laatste terwijl het beschikbare budget prioritair nodig is om iedereen te begeleiden in een integrale transitie.

Op dit moment is de **mogelijk positieve impact van NGT's immers een claim, geen bewezen stelling**. Ook is het **niet correct de eventuele positieve impact te schetsen als iets wat op zeer korte termijn** kan plaatsvinden eens er een deregulering plaatsvindt.

-De duurzaamheidsclaims die worden gemaakt zijn veelal slechts theoretische beloftes die nog niet ruimschoots in praktijkomstandigheden zijn uitgetest.

-Het Europese wetsvoorstel krijgt daarnaast veel [kritiek](#), ook van de lidstaten zelf en of het een snel traject kan doorlopen is dus twijfelachtig. Bovendien schat men in dat **NGT ontwikkelingen toch elk op zich een 3-tal jaar zullen vragen**. Al die tijd moet al met vereende krachten aan een integrale visie en oplossingen voor de landbouwsector en de bescherming van de natuur worden gewerkt.

-Er zijn oplossingen nodig die een stap vooruit kunnen betekenen voor een brede range aan duurzame types landbouwproductie, **niet voor slechts één teelt in één type omstandigheden**. Rekenen op NGT als pilaar van de transitie is dus niet verstandig. Het gevaar bestaat dat men gaat wensdenken en nog talmt met de aanpak van de uitdagingen die o.a. de klimaatverandering aan het voedselproductiesysteem stelt.

-Het "duurzaamheids" label dat door NGT ontwikkelaars geclaimd wordt is bovendien onterecht. Een plant, of een planteneigenschap, kan op zich immers niet duurzaam genoemd worden. Het is de **interactie van een organisme met zijn ruimere omgeving** en de teeltwijze, **die al dan niet duurzaam** kunnen genoemd worden. Bij GGO's wekt men de illusie dat één eigenschap van een plant geïsoleerd kan benaderd worden, los van de interactie met andere genen én los van de interactie in het bredere ecosysteem. GGO's zijn in die zin de facto tegengesteld aan een holistische, meer systeemgerichte benadering.

We achten de technologie te jong om deze met een zeer lichte regulering te benaderen en vragen om NGT's onder de bestaande GGO wetgeving te behandelen. Een verregaande deregulering van NGT's waarbij effecten op het vlak van milieu- en gezondheid geen deel uitmaken van grondige risico-analyses, dreigt de genetische diversiteit te monopoliseren en zet de toegang tot zaden en genetisch materiaal voor veredelaars en landbouwers, hier- en in het zuiden- onder druk.